

POLSKI ZWIĄZEK FILATELISTÓW

1845 1995

KRAJOWA

WYSTAWA

FILATELISTYCZNA

BYDGOSZCZ

KATALOG

POLSKI ZWIĄZEK FILATELISTÓW

1845 1995

KRAJOWA

WYSTAWA

FILATELISTYCZNA

BYDGOSZCZ

KATALOG

REDAKTORZY OPRACOWANIA

**Zygmunt Wiatrowski
Krystian Żurawski**

REDAKTOR TECHNICZNY

Waldemar Urbański

PROJEKT:

**okładki, datownika okolicznościowego
i wydawnictw pamiątkowych**

Krystian Żurawski

Skład i druk: Zakład Poligrafii WSP

Nakład - 250 egzemplarzy

W P R O W A D Z E N I E

Krajowa Wystawa Filatelistyczna "150 lat kolei na ziemiach polskich" stanowi ostatni akcent uświetniający ogólnopolskie obchody jubileuszu. Główne uroczystości miały miejsce w Warszawie 14 czerwca 1995 roku. Złożyły się na nie m.in.: wystawa w Muzeum Kolejnictwa, parada starych parowozów, przejazd pociągiem parowym na historycznej trasie do Grodziska Mazowieckiego, odsłonięcie tablicy pamiątkowej oraz liczne festyny.

Jubileusz 150-lecia Polskie Koleje Państwowe obchodziły równie uroczyście jak pozostałe kraje europejskie, w których kolej żelazną uruchomiono wcześniej. Przypomnijmy, że za datę narodzin kolejnictwa uważa się dzień 27 września 1825 roku. Wtedy to w Anglii, na trasie ze Stockton do Darlington przejechał pierwszy pociąg towarowy składający się z 34 wagonów. Tak więc w niespełna 20 lat później kolej zawitała na polskie ziemie. W ten sposób Polska, którą wtedy wymazano z politycznych map Europy, wyprzedziła w rozwoju kolejnictwa takie państwa jak: Węgry, Szwajcarię, Hiszpanię, Jugosławię, kraje skandynawskie i wiele innych.

Kolejnictwo w XIX wieku stało się rychło najnowocześniejszym środkiem transportu: najszybszym, najbardziej wydajnym, najbardziej opłacalnym i co najważniejsze - niezawodnym. Kolej docierała wszędzie, pięła się po górskich serpentynach i tunelach, przekraczała wiaduktami wielkie rzeki i cieśniny morskie, nie omijała największych ostępów leśnych i bezdroży. Dzięki tym wszystkim zaletom, kolejnictwo stało się forpocztą nowej jakościowo cywilizacji opartej na nieograniczonym rozwoju gospodarczym oraz jak najszerzej rozumianej demokratyzacji stosunków społecznych.

Nic dziwnego, iż zauroczenie tym właśnie środkiem transportu, wzbudza od zarania jego dziejów duże zainteresowanie wśród licznych miłośników i hobbyistów. Zbiera się dosłownie wszystko, co ma związek z kolejnictwem: umundurowanie, lampy i czasomierze, bilety i odznaki, rozkłady jazdy i legitymacje, akcesoria wyposażeniowe, modele taboru w miniaturze, skończywszy na prawdziwych lokomotywach i wagonach. Wśród rzeszy miłośników kolei nie zabrakło także filatelistów - zbieraczy znaków pocztowych. Pierwszy znaczek pocztowy związany z kolejnictwem wydano już w 1860 roku w Nowym Brunszwiku na kontynencie północnoamerykańskim. Do chwili obecnej uzbierało się ich łącznie kilkanaście tysięcy. Stempli pocztowych jest jeszcze więcej, i chociaż nikt ich dotąd nie policzył, ich ilość na pewno bliska jest stu tysięcy. Bydgoska wystawa zawiera więc tylko mikroskopijny fragment całego filatelistycznego bogactwa, które nieustannie się powiększa. Wszystkim sponsorom, współorganizatorom i Uczestnikom, dzięki którym wystawa mogła zainicjować, wyrażamy podziękowanie, a Zwiedzającym życzymy przyjemnych wrażeń.

W IMIENIU
KOMITETU ORGANIZACYJNEGO
WYSTAWY
KRYSTIAN ŻURAWSKI

**DYREKTOR GENERALNY
POLSKICH KOLEI PAŃSTWOWYCH**

**Szanowni Państwo - Uczestnicy
Wystawy Filatelistycznej "150 lat kolei na ziemiach
polskich" w Bydgoszczy**

Właśnie przed 150 laty w 1845 r. uruchomiono regularną komunikację kolejową na pierwszym odcinku w Królestwie Polskim od Warszawy do Grodziska (obecnie Mazowieckiego).

Było to wydarzenie o ogromnym znaczeniu gospodarczym i technicznym, zaledwie kilkanaście lat od uruchomienia w Anglii linii Stockton-Darlington.

Było to również ogromnym sukcesem właśnie Polaków - finansistów, inżynierów, a zwłaszcza inż. Stanisława Wysockiego - projektanta i budowniczego Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej.

Jestem zaszczycony, że mogę Państwu pogratulować i podziękować za uświetnienie 150-lecia Kolei na ziemiach polskich piękną wystawą filatelistyczną w Bydgoszczy.

Skromny wkład do tych zbiorów wnosi również nasze pokolenie przez doprowadzenie do emisji serii znaczków pocztowych z okazji 150-lecia kolei.

W ciągu tych 150 lat kolej dobrze służyła krajowi i społeczeństwu i dzieliła jego dobry i zły los jaki zgotowała historia. Były w historii Polski i kolei lata rozkwitu i kryzysu, klęsk, zniszczeń, cierpienia i bohaterstwa, radości z wolności i smutku z braku suwerenności - ale zawsze byliśmy w służbie społeczeństwu.

Po okropnych zniszczeniach II Wojny Światowej, ogromnym wysiłkiem rzeszy kolejarzy odbudowano linie kolejowe, budynki, mosty, parowozy i wagony, uruchamiając przewozy ludzi i ładunków, dając "życie" gospodarce polskiej.

Obecnie kolej, podobnie jak cała Polska, przeżywa trudny okres transformacji systemowych, dostosowując nasze przedsiębiorstwo do wymogów gospodarki rynkowej.

Nie ustajemy w rozwoju i udoskonaleniu naszej oferty przewozowej zarówno w ruchu pasażerskim, jak i towarowym.

W dwudziesty pierwszy wiek kolej polska wchodzi z większymi prędkościami, nowoczesnymi pociągami InterCity i EuroCity, nowoczesnymi wagonami, urządzeniami technicznymi i organizacyjnymi.

Przedsiębiorstwo, zgodnie z ustawą o PKP, będzie również nowoczesnie zarządzane.

Życzę więc wszystkim Państwu dobrej polskiej kolei, zadowolenia ze swych zainteresowań związanych z koleją i dalszych sukcesów w umiłowanej przez Was dziedzinie.

mgr inż. ALEKSANDER JANISZEWSKI

FILATELIŚCI W ŚRODOWISKU I DLA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO

Bydgoskie Środowisko Filatelistyczne w ostatnich latach dość często miało i ma okazję do uzewnętrznienia swej inicjatywności i wielostronnej aktywności, a tym samym bezinteresownego wzbogacania i poszerzania wymiarów życia kulturalnego Bydgoszczy i innych miejscowości województw - bydgoskiego oraz włocławskiego, jako że Okręg PZF w Bydgoszczy skupia filatelistów z powyższych województw.

W 1991 roku byliśmy organizatorami XVI Ogólnopolskiej Wystawy Filatelistycznej; w 1994 roku gościliśmy Delegatów na XVI Zjazd Polskiego Związku Filatelistów, gwarantując im wspaniałe warunki do przeprowadzenia obrad statutowych i podjęcia decyzji kierunkowych na kolejne cztery lata. Od 1990 roku w styczniu każdego roku organizujemy wielce oryginalne i udane Wernisaże Filatelistyczne i inne tzw. Małe formy filatelistyczne. Znaczącymi i wysoko cenionymi przejawami owej aktywności są także działania na rzecz Polskiej Akademii Filatelistyki oraz związane z prowadzeniem ogólnopolskiego Studium Filatelistyki PZF. Ciechocińskie Spotkania Naukowe są tego najlepszym przykładem.

Tym razem przypadło nam zorganizować Krajową Wystawę Filatelistyczną pod hasłem: 150 LAT KOLEI NA ZIEMIACH POLSKICH.

Inicjatorem i głównym sponsorem tej szczególnej Imprezy są Polskie Koleje Państwowe. Wielki to dla nas zaszczyt pozyskać dla upowszechniania idei i problemów KOLEJNICTWA skromnymi formami pocztowo-filatelistycznymi Przedsiębiorstwo i Ludzi z danego kręgu. To fakt, że problematyka Kolejnictwa i Kolejarzy jest często i licznie wyrażana za pomocą znaków pocztowych. Tym zapewne tłumaczyć można okoliczność, że Filatelistyczny Klub Zainteresowań "Kolejnictwo"

prowadzony w sposób wspaniały przy Okręgu Bydgoskim PZF cieszy się powszechnym uznaniem.

Ale nie tylko Kolejarze i Filateliści mają powód do swoistego przeżywania akcentowanego Jubileuszu. Podziękowania z racji pomocnego udziału w organizacji Krajowej Wystawy Filatelistycznej - BYDGOSZCZ 95 należą się także:

- Wydziałowi Spraw Obywatelskich, Kultury i Sportu Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
- Wydziałowi Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Bydgoszczy,
- Rejonowemu Urzędowi Poczty w Bydgoszczy i
- Zespołowi Szkół Kolejowych w Bydgoszczy.

Żywimy nadzieję, że Wystawa Filatelistyczna oraz towarzyszące jej imprezy - posiedzenie Prezydium Zarządu Głównego PZF, plenarne posiedzenie Zarządu Głównego PZF, spotkanie wymienne filatelistów oraz spotkanie Członków Klubu "Kolejnictwo" - spotkają się z życzliwym odbiorem Zainteresowanych.

Prof. dr hab. Zygmunt Wiatrowski
Prezes Zarządu Okręgu PZF
Wiceprezes Zarządu Głównego PZF

KOMITET HONOROWY
KWF - 150 LAT KOLEI NA ZIEMIACH POLSKICH

ALEKSANDER Janiszewski	- Dyrektor Generalny Przedsiębiorstwa PKP
DOMINIK ADAMEK	- Dyrektor Naczelny Pół- nocnej DOKP w Gdań- sku
STEFAN PASTUSZEWSKI	- Wiceprezydent Bydgo- szczy
KAZIMIERZ DROZD	- Dyrektor Wydziału Spraw Obywatelskich, Kultury i Sportu UW w Bydgoszcy
LUDWIK MALENDOWICZ	- Prezes Zarządu Głównego PZF
EDWARD MAŁACHOWSKI	- Dyrektor Zespołu Szkół Kolejowych w Bydgosz- czy
ZYGMUNT WIATROWSKI	- Prezes Okręgu Bydgo- skiego PZF

KOMITET ORGANIZACYJNY KWF - BYDGOSZCZ '95

PRZEMYSŁAW DRZEWIECKI	- przewodniczący
KRYSTIAN ŻURAWSKI	- wiceprzewodniczący
STANISŁAW KRASKA	- sekretarz
RYSZARD BELCZYK	- skarbnik
FRANCISZEK GRZEGORZEWSKI	- członek
WOJCIECH BARTOSZEWICZ	- "
KAZIMIERZ ZWOLIŃSKI	- "
HUBERT KURCZEWSKI	- "
MICHAŁ STRANZ	- koordynator ze strony ZO PZF

JANUSZ KOPUT	- przewodniczący
ALOJZY SOBCZYŃSKI	- sekretarz
MICHAŁ STRANZ	- członek
KRYSTYN MRÓZ	- "
WACŁAW POŁCIK	- "
ZBIGNIEW DROST	- aspirant
PRZEMYSŁAW DRZEWIECKI	- "

POLSKI ZWIĄZEK FILATELISTÓW
ZARZĄD OKRĘGU I KOMITET ORGANIZACYJNY
KRAJOWEJ WYSTAWY FILATELISTYCZNEJ
„150 LAT KOLEI NA ZIEMIACH POLSKICH”
 w Bydgoszczy

mają zaszczyt zaprosić

- na uroczyste otwarcie Wystawy w dniu 24.11.1995 r., o godz. 14.00
- do zwiedzenia Wystawy w dniach 24.11. — 2.12.1995 r.
- na zamknięcie Wystawy w dniu 2.12.1995 r., o godz. 12.00

Miejsce Wystawy — ZESPÓŁ SZKÓŁ KOLEJOWYCH w Bydgoszczy

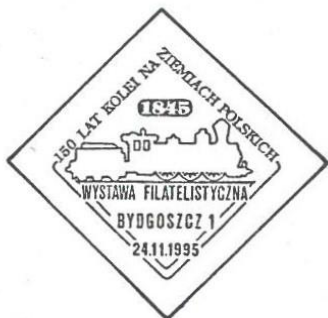
W RAMACH IMPREZ TOWARZYSZĄCYCH:

1. Plenum ZG PZF — 24 i 25.11.1995 r.
2. Ogólnopolskie spotkanie wymienne — 25.11.1995 r.
3. Spotkanie Członków Klubu „Kolejnictwo” — 2.12.1995 r.

 Liczymy bardzo na skorzystanie z naszego zaproszenia

WYDAWNICTWA KOMITETU ORGANIZACYJNEGO

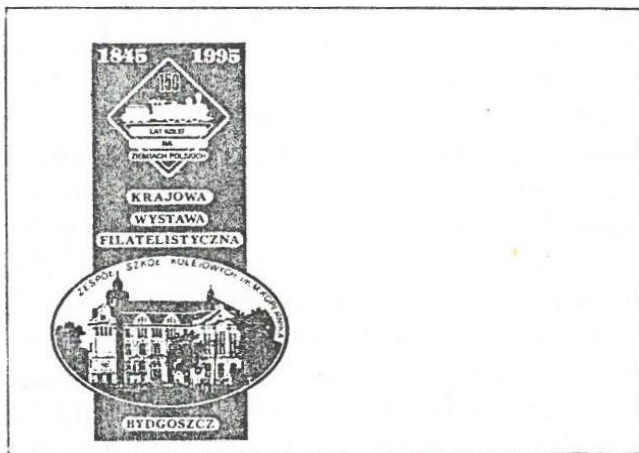
DATOWNIK OKOLICZNOŚCIOWY

KARTKA POCZTOWA

KOPERTA OKOLICZNOŚCIOWA

PÓLNOCNĄ DYREKCJA OKRĘGOWA
KOLEI PAŃSTWOWYCH
W GDAŃSKU

Prapoczątki kolei na obszarze dzisiejszej Północnej Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych sięgają 1849 roku, kiedy to powołano Królewską Dyрекcję Kolei Wschodnich z siedzibą w Bydgoszczy. Dwa lata później, 13 lipca, pierwsza linia kolejowa połączyła to miasto z Krzyżem, a w 1852 roku z Gdańskiem. W ciągu kolejnych dziesięciu lat, dzięki coraz to nowym liniom, Gdańsk, Bydgoszcz, Toruń i Kutno uzyskały połączenie z Warszawą. W 1870 roku, nowootwartą linią można było pojechać z Gdańska, przez Wejherowo i Słupsk do Szczecina, a oddana do eksploatacji w 1872 r. linia Malbork-Iława-Działdowo-Mława stworzyła drugie, znacznie krótsze, połączenie Pomorza z Warszawą i centralnym regionem Polski. W tym samym roku Gdańsk, przez Bydgoszcz, Inowrocław, Gniezno otrzymał połączenie z Poznaniem.

W wyniku reorganizacji Kolei Wschodnich, w 1895 roku obok Dyrekcji w Bydgoszczy powołano Królewskie Dyrekcje Kolei w Gdańsku i w Królewcu. Wybudowany specjalnie dla gdańskiej dyrekcji gmach w Gdańsku, oddany do użytku 5 czerwca 1914 r. służy do dziś jako siedziba dyrekcji Północnego Okręgu PKP.

W latach 1918-1920, już w niepodległej Polsce, Dyrekcja Polskich Kolei w Gdańsku przejęła zarząd nad ówczesnymi liniami na Pomorzu, a 1 grudnia 1921 roku także na terenie Wolnego Miasta Gdańska. W ten sposób powstał Okręg Północny Polskich Kolei Państwowych. Mimo, że długość przejętych linii wynosiła prawie 2600 km, na których funkcjonowało 390 stacji i przystanków kolejowych, kontynuowano budowy nowych połączeń. Najważniejszą inwestycją w tym czasie była uruchomiona w 1933 roku magistrala węgłowa Herby Nowe-Karsznice-Inowrocław-Kościerzyna-Gdynia.

Spory polityczne spowodowały przeniesienie w 1931 r. Dyrekcji Kolejowej z Gdańska do Torunia, i dopiero po wyzwoleniu Pomorza spod okupacji hitlerowskiej, po krótkim okresie od stycznia do sierpnia 1945 roku działania w Bydgoszczy, powraca Dyrekcja do Gdańska na stałe, do swojego dawnego gmachu.

Powojenna, do 1989 roku, historia Okręgu to dalszy rozwój sieci kolejowej, jej sukcesywnej modernizacji i elektryfikacji. To nie zakłócany konkurencją rozkwit przewozów pasażerskich i towarowych. Jednak pierwsze lata ostatniej dekady naszego wieku przyniosły ze sobą ogromne trudności w działaniach kolei i Okręgu. Spadły przewozy, rozbudowana infrastruktura i przestarzały tabor stały się wielkim ciężarem. Nadszedł czas przemian i związanej z nimi reorganizacji i restrukturyzacji.

Rok 1996, będzie rokiem 75-letniego jubileuszu Północnej DOKP, przypuszczalnie bez znamion kryzysu. Marketingowe zarządzanie przedsiębiorstwem, połączone z logistyczną koncepcją świadczenia usług, stworzyły szanse i warunki dla unowocześniania kolei na miarę potrzeb społeczeństwa. Po liniach kolejowych mkną już bardzo komfortowe pociągi **"InterCity"**, **"InterRegio"** i pociągi hotelowe z wagonami do przewozu samochodów osobowych. Mkną szybkie i kolorowe pociągi kontenerowe. Mniej rentowne połączenia pasażerskie obsługują autobusy szynowe, a tam gdzie przewozy kolejowe są nierentowne podróżnych wiozą autobusy ze znakiem **"PKP"**. Dworce stają się piękniejsze i wielofunkcyjne a podróż pociągiem wygodna i bezpieczna. Rozwija się system przewozów przesyłek kurierskich oraz przewozów turystycznych, jak chociażby pociągami **"retro"** czy też z wagonami dla podróżnych z rowerami. Coraz więcej klientów korzysta z usług oferowanych przez spółki z udziałem kolei i to nie

tylko z tych świadczących usługi spedycyjne. Nie jest to jednak ostatnie słowo.

Świadoma swej tradycji, roli, szansy i siły Północna DOKP myśli już o XXI wieku, kiedy to na głównych liniach pasażerów przewozić będą super szybkie pociągi np. typu "Pendolino", a towary pociągi złożone z najnowocześniejszych, bardzo bezpiecznych wagonów z rozsuwanymi dachami i ścianami, bądź przystosowanych do przewozu różnych typów kontenerów, naczep siodłowych i nadwozi wymiennych. Rozwój sieci komputerowych opartych na światłowodach pozwoli klientom kolei zamawiać usługi bez wychodzenia z biura czy z domu, a system łączności łączyć się z pociągów z dowolnym abonentem na świecie.

Proces rozwoju kolei na ziemiach polskich i na całym świecie zawsze interesował filatelistów. Najlepszym tego dowodem są zbiory prezentowane na tej wystawie. Wiele z nich stanowi wspaniałą ilustrację historii i postępu także na Północnym Okręgu PKP. Świadczyć też może o tym, że filateliści i sympatycy filatelistyki zawsze w swoich podróżach i w interesach wybierali, wybierają i wybierać będą kolej.

DYREKTOR NACZELNY
mgr Dominik Adamek

ZWIĄZEK ZAWODOWY MASZYNISTÓW KOLEJOWYCH W POLSCE ZAKŁAD TABORU BYDGOSZCZ

Związek Zawodowy Maszynistów w Bydgoszczy utworzono w 1989 r. nawiązując do chlubnej tradycji związkowej z międzywojennego dwudziestolecia 1919-1939. Tak więc dokładnie po 50 latach przerwy, w grodzie nad Brdą reaktywowano związkową organizację maszynistów, która weszła do struktury ogólnopolskiej z siedzibą władz naczelnych w Olsztynie.

Aktualnie w Zakładzie Taboru pracuje ok. 1500 osób, z czego maszyniści stanowią aż 40 % stanu załogi, tj. 610 osób. Bydgoscy maszyniści, z których najmłodszy liczy 28 a najstarszy 58 lat, obsługują ruch na następujących trasach:

Bydgoszcz - Kościerzyna - Gdynia,
Bydgoszcz - Tczew - Gdynia,
Bydgoszcz - Gniezno - Poznań,
Bydgoszcz - Kcynia - Wągrowiec,
Bydgoszcz - Inowrocław - Karsznice - Łódź,
Bydgoszcz - Chełmża - Brodnica,
Bydgoszcz - Nakło n/Not. - Piła,
Bydgoszcz - Toruń - Włocławek.

W bydgoskiej MD stacjonuje 13 typów lokomotyw: 8 trakcji spalinowej (SM 03, SM 30, SP 30, SM 42, SP 45, SP 45, SU 45, ST 44), 3 trakcji elektrycznej (ET 21, ET 22, ET 40), 2 parowozy Ty 2 - 572, Ty 42 - 149) oraz pasażerskie elektryczne zespoły trakcyjne serii EN 57.

Działalność związkowa - jak wszędzie - oparta jest o dobrowolne składki członkowskie. Życie jednak pokazało, zwłaszcza w nowej rzeczywistości ustrojowej, że zebrane w ten sposób środki finansowe nie zaspo-

kajają w pełni losowych potrzeb związkowców oraz ambitnych planów ZZM. Podjęto więc decyzję o utworzeniu przy związku Ogólnopolskiego Przedsiębiorstwa Usług Wielobranżowych, które rozpoczęło działalność gospodarczą 1 kwietnia 1993 r. Firma świadczy usługi głównie na potrzeby PKP, a związane są one przede wszystkim z produkcją asortymentu betonowego, odbiorem złomu i transportem. Dużym uznaniem wśród pracowników lokomotywowni Bydgoszcz Wschód, cieszy się także zakładowy bufet prowadzony pod egidą związku. W ten sposób, dzięki operatywności dyr. Zenona Łoszyńskiego i zaangażowaniu blisko 80 zatrudnionych osób, organizacja związkowa jest zasilana dodatkowymi środkami, które pozwalają ZZM realizować wiele rozmaitych inicjatyw socjalnych, kulturalnych i sportowych a także służyć pomocą w krytycznych sytuacjach innym związkowcom kolejarskiej braci.

Obecność związkowców maszynistów na Krajowej Wystawie Filatelistycznej w Bydgoszczy z okazji 150-lecia kolei na ziemiach polskich jest świadectwem współuczestnictwa w ważnym wydarzeniu kulturalnym dla wszystkich kolejarzy. Współpraca z Polskim Związkiem Filatelistów, którą podjęliśmy w 1995 r. jest zgodna z naczelnym, statutowym celem organizacji, jakim jest nieustanne podnoszenie rangi i autorytetu zawodu maszynisty kolejowego.

Wszystkim Wystawcom, w imieniu Związku Zawodowego Maszynistów Kolejowych w Bydgoszczy, składam życzenia wszelkiej pomyślności w życiu osobistym i zawodowym.

Przewodniczący
Józef Świtajski

Klub Zainteresowań

Kolejnictwo

Klub Zainteresowań Polskiego Związku Filatelistów "KOLEJNICTWO" utworzono 10 grudnia 1984 roku w Lublinie. Zjazd założycielski odbył się w Warszawie 7 września 1985 roku. Z dniem 1 stycznia 1994 roku siedziba klubu została przeniesiona do Bydgoszczy. Klub ma zasięg ogólnopolski i zrzesza zbieraczy znaków pocztowych o tematyce kolejowej, a także związanych z jak najszerzej rozumianą komunikacją szynową (metro, tramwaje, itp.).

Celem działalności Klubu jest promocja kultury technicznej kolejnictwa poprzez:

- * kolekcjonerstwo znaków pocztowych,
- * prezentację zbiorów i eksponatów na pokazach i wystawach filatelistycznych,
- * współpracę z Poczta Polska w zakresie kreowania tematyki znaków pocztowych,
- * wydawanie walerów filatelistycznych poświęconych tradycji, teraźniejszości i perspektywom polskiego kolejnictwa,
- * działalność propagandową: publikacje prasowe, informatory, biuletyny,
- * opracowywanie specjalistycznej literatury filatelistycznej: katalogi, poradniki, monografie.

Działalność Klubu realizuje się w następujących formach:

- * wydawanie własnego pisma filatelistów tematyków komunikacji szynowej - "ILUSTROWANEGO BIULETYNU TEMATYCZNEGO", kwartalnik o

objętości 12 stron formatu A5, do końca 1995 roku ukazało się 30 numerów,

- * wydanie "VADEMECUM FILATELISTY - KOLEJNICTWO", poradnika dla początkujących,
- * opracowanie "KATALOGU POLSKICH ZNAKÓW POCZTOWYCH Z KOLEJNICTWA DO ROKU 1985" oraz corocznych aneksów do katalogu zawierających bieżące emisje z ilustracjami i komentarzem,
- * organizowanie w różnych miastach ogólnopolskich spotkań koleżeńskich, przynajmniej dwukrotnie w ciągu roku; do końca 1995 roku odbyło się ich 27,
- * tworzenie terenowych sekcji skupiających członków Klubu z określonego regionu, do tej pory działają dwie: POMORSKO-KUJAWSKA (utw. 1988 - 13 osób) i ŁÓDZKA (utw. 1995 - 8 osób),
- * prowadzenie działalności wystawienniczej przez 23 członków, którzy w przeciągu 10 lat uzyskali 145 medali na wystawach krajowych i zagranicznych,
- * współorganizowanie wystaw filatelistycznych poświęconych kolejnictwu:
  - # Gdańsk, 10-17 września 1988 r.
WF "Kolejnictwo" III stopnia
  - # Bydgoszcz, 26-31 lipca 1991 r.
Pokaz z okazji 140-lecia kolei w Bydgoszczy
  - # Oława, 22-26 maja 1992 r.
Krajowa WF z okazji 150-lecia kolei na Dolnym Śląsku
  - # Zbąszyń, 16-23 stycznia 1994 r.
Okręgowa WF III stopnia z okazji 125-lecia kolei na ziemi zbąszyńskiej

Łódź, 14-24 września 1994 r.

Pokaz z okazji 25 ogólnopolskiego spotkania członków KZ PZF "Kolejnictwo"

Ustroń, 15 lipiec do 4 sierpień 1995 r.

Pokaz zbiorów o tematyce kolejowej

- * efektem zaangażowania Klubu była emisja przez Poczta Polską serii znaczków z okazji 150-lecia kolei na ziemiach polskich, 27 datowników ilościowych i frankatur mechanicznych, 1 znaku polecenia oraz wielu innych walorów filatelistycznych poświęconych polskiemu kolejnictwu,
- * inicjowanie i współuczestniczenie w imprezach dla dzieci i młodzieży:
  - # konkurs na wykonanie projektu znaczka pocztowego o tematyce kolejowej - LUBLIN 1986,
  - # XXX Młodzieżowy Konkurs Filatelistyczny "KOLEJNICTWO" - finał LUBLIN 1992,
  - # Młodzieżowy Maraton Filatelistyczny z okazji 150-lecia kolei na Dolnym Śląsku, OŁAWA 1992,
- * nawiązanie kontaktów (wymiana informacji) z redakcją czasopisma EISENBAHN-MOTIV-SAMMLER z siedzibą w Wiedniu, organem Międzynarodowego Stowarzyszenia Filatelistów Kolejnictwa (INTERNATIONALEN MOTIVGRUPPE EISENBAHNWESEN e.V.).

Krajowa Wystawa Filatelistyczna w Bydgoszczy "150 lat kolei na ziemiach polskich" jest w 10-letniej historii Klubu pierwszą tej rangi imprezą, zorganizowaną w ścisłej współpracy z Polskimi Kolejami Państwowymi.

Mamy nadzieję, że władze kolejowe staną się od-
tąd naszym naturalnym sojusznikiem w promowaniu na
znakach pocztowych kultury, tradycji i techniki pol-
skiego kolejnictwa.

Klub Zainteresowań
Polskiego Związku Filatelistów
"KOLEJNICTWO"

Prezes
Krystian Żurawski

WCZORAJ I DZIŚ DRUGI ŻELAZNEJ WARSZAWSKO-WIEDEŃSKIEJ

- 1835** Pierwsze publiczne przedstawienie idei budowy Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej (DŻWW) - popularnie zwanej "Wiedenką"
- 1844** Pierwsza próbna jazda parowozu w Warszawie
- 1845** Uroczyste otwarcie ruchu na pierwszym odcinku DŻWW z Warszawy do Grodziska
- 1848** Otwarcie ruchu do stacji Granica - zakończenie budowy całej linii
- 1859** Pierwsze pociągi pospieszne na "Wiedence"
- 1862** Uruchomienie Drogi Żelaznej Warszawsko-Bydgoskiej, ściśle związanej z "Wiedenką"
- 1872** Rozpoczęcie budowy drugiego toru
- 1875** Uruchomienie w Warszawie na Czystem stacji towarowej oraz połączenie Linią Obwodową z siecią kolei szerokotorowej na prawym brzegu Wisły
- 1890** Połączenie Drogi Żelaznej Warszawsko-Bydgoskiej oraz Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej w jedno przedsięwzięcie
- 1902** Uruchomienie szerokotorowej linii DŻWW z Warszawy przez Łódź do Kalisza
- 1918** Objęcie przez polski zarząd państwowy b. Drogi Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej
- 1933** Oddanie do użytku linii średnicowej spajającej sieci prawo- i lewo-brzeżnych kolei w Warszawie
- 1936** Uruchomienie pierwszego zelektryfikowanego odcinka Warszawa-Pruszków na linii b. DŻWW
- 1945** Początek odbudowy ze zniszczeń wojennych linii Warszawa-Katowice, najbardziej zdewastowanej w rejonie Warszawy
- 1957** Pierwszy pociąg elektryczny na trasie Warszawa-Katowice; zakończenie elektryfikacji całej magistrali Warszawa-Śląsk
- 1977** Zakończenie budowy Centralnej Magistrali Kolejowej łączącej nową linią Warszawę i Śląsk, w ogólnym zarysie przebiegającą wzdłuż trasy jednego z wariantów "Wiedenki" z 1836 r.
- 1984** Uruchomienie szybkich pociągów ekspresowych (140 km/h) łączących Warszawę z Krakowem i Śląskiem; na odcinku Warszawa-Grodzisk Mazowiecki jeżdżących historyczną trasą "Wiedenki"
- 1995** Uroczyste obchody 150 rocznicy otwarcia ruchu z Warszawy do Grodziska na pierwszej publicznej kolei nad Wisłą: Drodze Żelaznej Warszawsko-Wiedeńskiej

DROGA ŻELAZNA WARSZAWSKO-WIEDEŃSKA 1845-1859

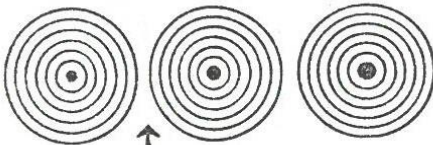
1858-1874

KOLEJ WARSZAWSKO-WIEDENSKA, stemple pocztowe

* Dokładny czasokres stosowania poszczególnych stempli nie jest dokładnie znany.

Stemple ekspedycyjne z numerem wagonu od 1 do 4. Wagon nr 4 używał ok. 1870 roku stempel bez obrączki z nieco zmienioną cyfrą, co spowodowane było zużyciem stempla. Wszystkie stemple odbijano w kolorze czarnym.

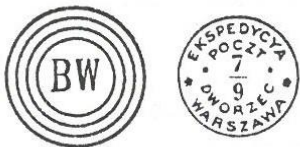
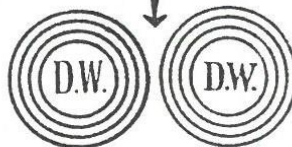
Kasowniki w wagonach służące do unieważniania znaków opłaty;

- a) kropka o śred. 2 mm dla amb. 1, 2
- b) kropka o śred. 3 mm dla amb. 1, 2, 3
- c) kropka o śred. 3,25 mm dla amb. 4

Wszystkie kasowniki w kolorze czarnym, typ "c" znany także w b. czerwonej.

Stempel używany w przedziałach pocztowych wagonów pasażerskich (b. czarnej);

I typ większe litery
II typ mniejsze litery
Odbitki znane tylko na rosyjskich znaczkach.

Urząd pocztowy na dworcu Warszawa używał do 1874 roku do unieważniania znaków opłaty kasownika z literami BW, obok którego dostawiano datownik;

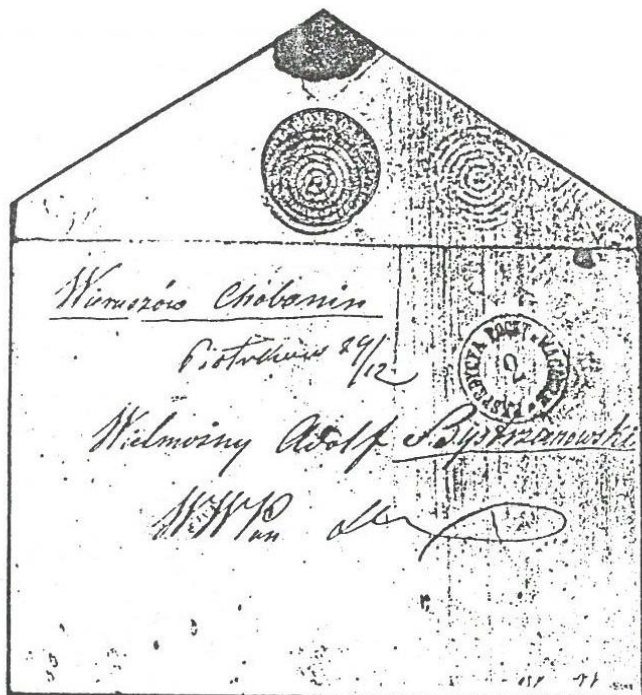
Ekspedycja/Poczt./Dworzec/Warszawa. Znany w kolorze czerwonym i czarnym.

Upadek powstania styczniowego (1863) zakończył samodzielną, niepodległą działalność poczty polskiej, którą wcielono organizacyjnie do ogólnorosyjskiego Cesarzowskiego Głównego Zarządu Poczt.

Od tego też momentu, na D.W.W. pojawiają się stemple rosyjskojęzyczne, które systematycznie zastępują polskie.

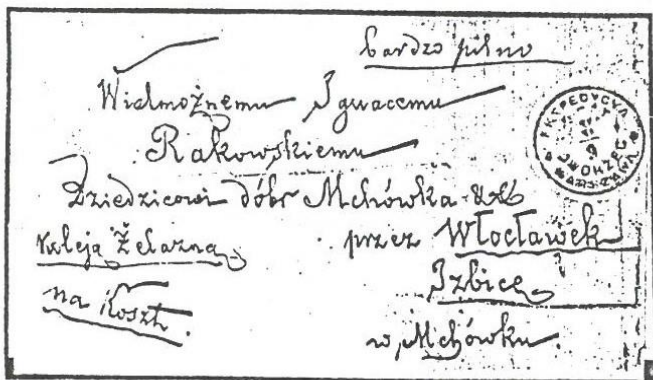

PRZESYŁKI POCZTOWE
EKSPEDIOWANE KOLEJĄ WARSZAWSKO-WIEDEŃSKĄ

LIST WYSŁANY WAGONEM POCZTOWYM Z POTRZEWĄ
DO WŁOCŁAWKA 29 GRUDNIA 1864 R. ZNAK OPŁATY
SKASOWANO KASOWNIKIEM, KOPERTĘ OSTEMPIOWANO,
NADAWCZĄ FORMĄ AMBULANSOWĄ NR 2.

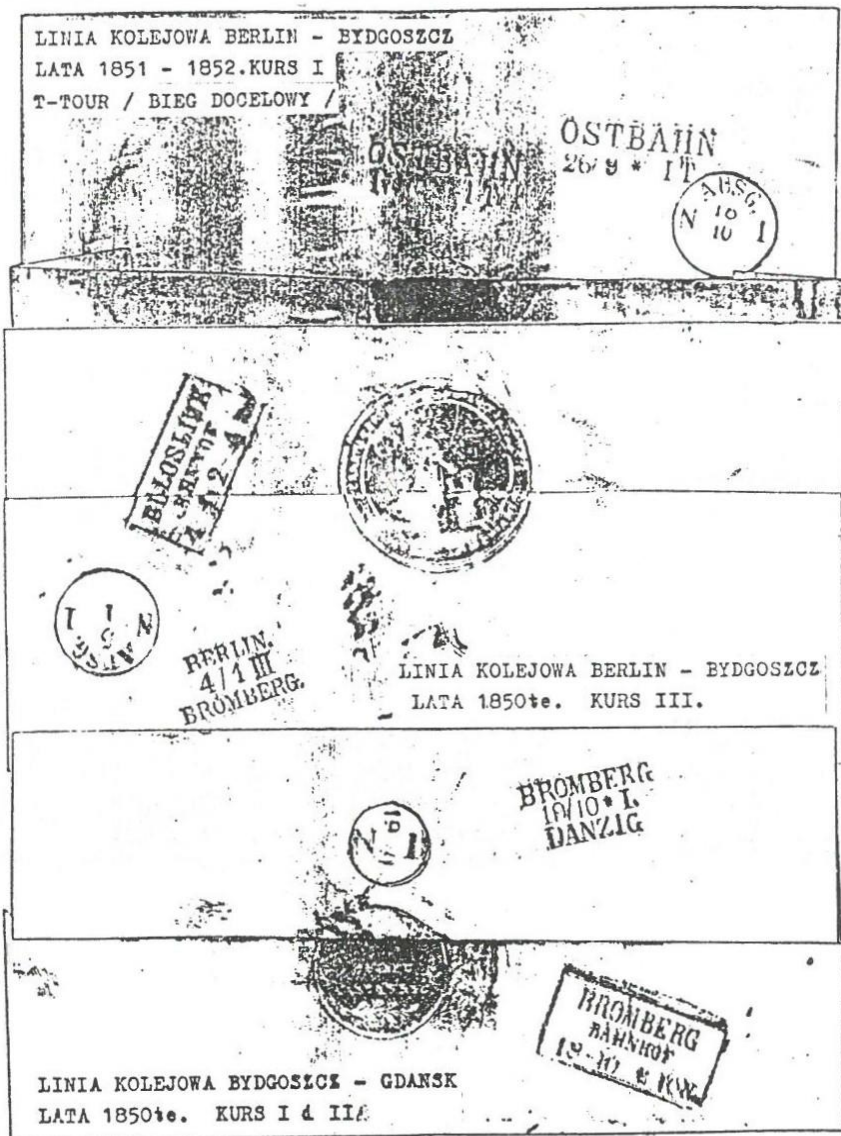
ze Zbioru
L. Popielewskiego

FORMA STEMPŁA „DWORZEC WARSZAWA” BYŁA STOSOWANA NA WYSYŁANYCH LISTACH
W KIERUNKU WIEDNIA LUB BYDGOSZCZY. POŚPIESZNY LIST PRZESYŁANY 8 WRZEŚNIA 1865.

ze Zbioru
L. Popielewskiego

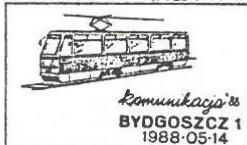
NAJWCZEŚNIEJSZE PRZESYŁKI POCZTOWE
 EKSPEDIOWANE KOLEJĄ WSCHODNIĄ (OSTBAHN)
 ZWIĄZANE Z BYDGOSKIM WĘZŁEM KOLEJOWYM
 (ze zbioru W. Bartoszewicza)

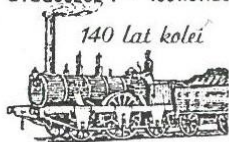
**DATOWNIKI OKOLICZNOŚCIOWE
ZWIĄZANE TEMATYCZNIE Z KOMUNIKACJĄ SZYNOWĄ
W BYDGOSZCZY I REGIONIE BYDGOSKIM**

KRAJOWA WYSTAWA FILATELISTYCZNA

BYDGOSZCZ 1 * 1991.07.26

REGULAMIN
Krajowej Wystawy Filatelistycznej
"150 lat kolei na ziemiach polskich"
w Bydgoszczy

1. Krajowa Wystawa Filatelistyczna "150 lat kolei na ziemiach polskich" jest wystawą konkursową II stopnia.
2. Wystawa odbędzie się w dniach od 24 listopada do 2 grudnia 1995 roku w Zespole Szkół Kolejowych w Bydgoszczy, przy ul. Kopernika 1.
Wystawa będzie czynna:
  - w dniu otwarcia, tj. 24 listopada od godz. 14.00 do 17.00
  - w dniu zamknięcia, tj. 2 grudnia od godz. 9.00 do 12.00
  - w pozostałe dni od godz. 11.00 do 17.00.
3. Organizatorem Wystawy są:
  - Dyrekcja Generalna Polskich Kolei Państwowych,
  - Polski Związek Filatelistów, Zarząd Okręgu w Bydgoszczy,
  - Klub Zainteresowań PZF "Kolejnictwo".
4. Siedzibą Komitetu Organizacyjnego Wystawy jest: Zarząd Okręgu PZF, ul. Bernardyńska 3, 85-029 Bydgoszcz
Adres do prowadzenia korespondencji: Zarząd Okręgu PZF, skr. poczt. 98 85-950 Bydgoszcz 1
5. Wystawcami mogą być członkowie PZF i uczestnicy modzieżowych kół PZF oraz autorzy i wydawcy literatury filatelistycznej.
6. Na Wystawę będą przyjmowane eksponaty tematycznie związane z kolejnictwem oraz szeroko rozumianą komunikacją.
7. Do ekspozycji będą przyjęte eksponaty umieszczone jednostronnie na znormalizowanych kartach wystawowych, zabezpieczone koszulkami ochronnymi.

Każda karta wystawowa powinna zawierać na odwrotnej stronie - nr karty oraz nazwisko i adres wystawcy.

8. Za zgłoszenie i wystawienie eksponatu nie pobiera się opłaty.
9. Zgłoszenie należy przesłać do Komitetu Organizacyjnego Wystawy do dnia 15 września 1995 roku.
10. Eksponaty będą wystawiane w następujących klasach:
  - I. Klasa pozakonkursowa - eksponaty zaproszone przez Komitet Organizacyjny oraz eksponaty członków Sądu Konkursowego i ich rodzin.
  - II. Klasa konkursowa - eksponaty tradycyjne, tematyczne, historii poczty i całostek, aerofilatelistyki oraz młodzieżowe.
  - III. Klasa literatury.
11. Warunkiem przyjęcia eksponatu w klasie konkursowej jest wyróżnienie na wystawie III stopnia conajmniej medalem srebrnym, względnie posiadanie odpowiedniego atestu, który potwierdza udział eksponatu na wystawie II stopnia.
12. Komitet Organizacyjny Wystawy zawiadomi Wystawców w terminie do dnia 30 września 1995 r. o przyjęciu eksponatu i wielkości przyznanej powierzchni (1 rama = 16 kart).
13. Komitet zastrzega sobie prawo do nieprzyjęcia eksponatu na Wystawę lub ekspozycji tylko jego części.
14. Eksponat przyjęty przez Komitet Organizacyjny należy dostarczyć osobiście, przez upoważnioną osobę lub drogą pocztową w terminie do dnia 15 listopada 1995 r. Koszt i ryzyko dostarczenia eksponatu, a także jego wzrotu ponosi Wystawca.

15. Każdy eksponat winien posiadać specyfikację zawartego materiału na poszczególnych kartach wystawowych wraz z oszacowaniem jego wartości w dwóch egzemplarzach.
16. Komitet Organizacyjny Wystawy zapewni należytą ochronę eksponatu od chwili przyjęcia go na Wystawę do momentu zwrotu Wystawcy, wydania upoważnionej osobie lub nadania go na poczcie.
17. Bez zgody Komitetu eksponat nie może być wycofany przed zakończeniem Wystawy.
18. Na terenie Wystawy prawo sprzedaży walorów filatelistycznych oraz innych pamiątek posiadają:
  - stoisko Poczty Polskiej,
  - stoisko Komitetu Organizacyjnego Wystawy.
19. Oceny eksponatów w klasie konkursowej dokona Sąd Konkursowy Wystawy powołany przez Prezydium Zarządu Głównego PZF.
20. Sąd Konkursowy ma prawo dokonać zmiany w zakwalifikowaniu eksponatu do danej klasy lub wyłączyć eksponat z oceny.
21. Uczestnicząc w Wystawie eksponaty mogą otrzymać następujące wyróżnienia:
  - w klasie honorowej i pozakonkursowej dyplom pamiątkowy,
  - w klasie konkursowej dyplom w randze medalu: dużego złotego, złotego, dużego pozłacanego, pozłacanego, dużego srebrnego, srebrnego, posrebrzanego, brązowego lub dyplomu uznania,
  - wystawcy młodzieżowi: dyplom w randze medalu dużego pozłacanego, pozłacanego, dużego srebrnego, srebrnego, posrebrzanego, brązowego lub dyplomu uznania.

Wystawcy, którzy nie uzyskają wyróżnień przyznanych przez jury, otrzymają zaświadczenie uczestnictwa od Komitetu Organizacyjnego Wystawy.

22. Wystawcy mogą otrzymać także nagrody rzeczowe ufundowane przez instytucje, organizacje społeczne i osoby prywatne, które będą przekazane do dyspozycji Sądu Konkursowego.
23. Każdy uczestnik Wystawy otrzyma bezpłatnie - katalog i palmares.
24. Zwrot eksponatu nastąpi:
  - w dniu 2 grudnia 1995 r. po godz. 12.00 na terenie Wystawy (odbiór osobisty lub przez osobę upoważnioną),
  - pozostałe nie odbierane eksponaty w przeciągu 14 dni po zamknięciu Wystawy drogą pocztową (koszt przesyłki ponosi Wystawca).
25. Podpisując zgłoszenie udziału w Wystawie, Wystawca stwierdza, że zna przepisy niniejszego regulaminu.
26. O sprawach nieuregulowanych niniejszym regulaminem decyduje Komitet Organizacyjny. Zmiany regulaminu, o ile dotyczą praw i obowiązków Wystawców, będą podane do ogólnej wiadomości.
27. Niniejszy regulamin został zatwierdzony przez Prezydium ZG PZF w dniu 28 lipca 1995 roku.

K
R
A

Komitet Organizacyjny
Krajowej Wystawy Filatelistycznej
"150 lat kolei na ziemiach polskich"

21

**KRAJOWA WYSTAWA FILATELISTYCZNA
"150 LAT KOLEI NA ZIEMIACH POLSKICH"**

K L A S A K O N K U R S O W A D O R O S Ł Y C H					
Lp	Nazwisko i imię Wystawcy	Tytuł eksponatu	Okręg PZF	Ilość ekranów	Numery ekranów
1	Bartoszewicz Wojciech	Poczty dwor- cove i ambu- lansowe do 1918	Bydgoszcz	7	1 - 7
2	Bartoszewicz Wojciech	Poczty dwor- cove i ambu- lansowe od 1918 do 1990	Bydgoszcz	6	8 - 13
3	Barański Miroslaw	Kolej na zna- kach poczto- wych	Poznań	6	14 - 19
4	Barański Miroslaw	Poczta na kolei	Poznań	6	20 - 25
5	Kamiński Edmund	Rozwój kolej- nictwa	Gdańsk	5	26 - 30
6	Karcz Zbigniew	Imprezy kole- jowe	Zielona Góra	3	31 - 33
7	Karcz Zbigniew	Świat szyn	Zielona Góra	6	34 - 39
8	Karcz Zbigniew	Jubileusze kolejowe	Zielona Góra	5	40 - 44
9	Kurczyński Antoni	Bezpieczeń- stwo na dro- gach	Warszawa	5	45 - 49
10	Kuzio Elżbieta	Pociągi	Kraków	4	50 - 53
11	Nosal Andrzej	Parowozy świata	Zielona Góra	4	54 - 57
12	Nowaczyński Aleksy	Kolejnictwo polskie	Gdańsk	5	58 - 62
13	Rajca Roman	Historia kolej- nictwa	Gdańsk	5	63 - 67
14	Sadowski Krzysztof	Rozwój budow- nictwa mosto- wego	Lublin	6	68 - 73

K L A S A K O N K U R S O W A D O R O S Ł Y C H					
Lp	Nazwisko i imię Wystawcy	Tytuł ekspozycji	Okręg PZF	Ilość ekranów	Numery ekranów
15	Schmidt Henryk	Kolejnictwo	Wrocław	5	74 - 78
16	Skonecki Stanisław	Kolejnictwo i jego rozwój	Gdańsk	5	79 - 83
17	Skonecki Stanisław	Stemple poczty pruskiej w latach 1818-1890	Gdańsk	5	84 - 88
18	Sołga Franciszek	Parowozy XIX wieku	Katowice	5	89 - 93
19	Sołga Franciszek	Lokomotywy	Katowice	5	94 - 98
20	Szczepański Janusz	Lokomotywy - Filumenistyka	Lublin	4	99 - 102
21	Świderski Stanisław	Motoryzacja	Poznań	6	103 - 108
22	Wincenciak Leszek	Koleje żelazne	Poznań	6	104 - 114
23	Wiszniewski Bogusław	Architektura mostów świata	Katowice	5	115 - 119
24	Wodnik Piotr	Rozwój i organizacja kolejnictwa	Wrocław	6	120 - 125
25	Zwoliński Kazimierz	Drogi kolejowe	Toruń	5	126 - 130
26	Zwoliński Kazimierz	Świat kolei szynowej	Toruń	5	131 - 135
27	Marsy Artur	Kolejnictwo	Wrocław	5	136 - 140

K L A S A   K O N K U R S O W A   M Ł O D Z I E Ż O W A

Lp	Nazwisko i imię Wystawcy	Tytuł eksponatu	Okręg PZF	Ilość ekranów	Numery ekranów
1	Bilka Lukasz	Koła - skrzydła - żagle	Bielsko-Biała	4	141 - 144
2	Cur Marcin	Mały leksykon transportu	Lublin	4	145 - 148
3	Gałat Wojciech	Lokomotywy elektryczne i spalinowe	Lublin	4	149 - 152
4	Gutowski Paweł	Poczty kolejowe w niektórych krajach Europy	Lublin	4	153 - 156
5	Henke-Kajrowski Tomasz	Szybować jak ptak	Słupsk	3	157 - 159
6	Hoffmann Marcin	Środki transportu na znaczkach świata	Bielsko-Biała	4	160 - 163
7	Kazińska Maria	Pod znakiem Ika- ra	Gdańsk	3	164 - 166
8	Kudlicki Bartosz	Od parowozu do elektrowozu	Lublin	3	167 - 169
9	Kwoczyńska Małgorzata	Ptakom podobni	Bielsko-Biała	3	170 - 172
10	Paško Tomasz	Samochody świata	Katowice	3	173 - 175
11	Rączka Mariusz	Tabor kolejowy na znaczkach świata	Bielsko-Biała	4	176 - 179
12	Żurawski Michał i Tomasz	Historia parowozu	Bydgoszcz	4	180 - 183
13	Kopot Jan	Stemple i erki poczt kolejowych na terenach Polski od 1944 r.	Lublin	4	184 - 187

**KLASA KONKURSOWA ZWARTEJ LITERATURY
FILATELISTYCZNEJ**

1. Żurawski Krystian - "Vademecum filatelisty - kolejnictwo",
2. Żurawski Krystian - "Ilustrowany biuletyn tematyczny".

KLASA POZAKONKURSOWA

1. Koput Janusz - Stemple i erki poczty działającej na terenach kolejowych Polski do 1918 r.

